

Orální histologie a embryologie

CVIČENÍ

MUDr. Marina Štruncová, Ph.D.

Mikroskopická Analýza - Preparáty:

- labium oris (1)
- palatum molle (5)
- apex linguae (2)
- papilla vallata (3)

Quick revision:

- Dutina Ústní
- Orální sliznice a klasifikace
- Papily

DUTINA ÚSTNÍ

DUTINA ÚSTNÍ (*cavitas oris*)

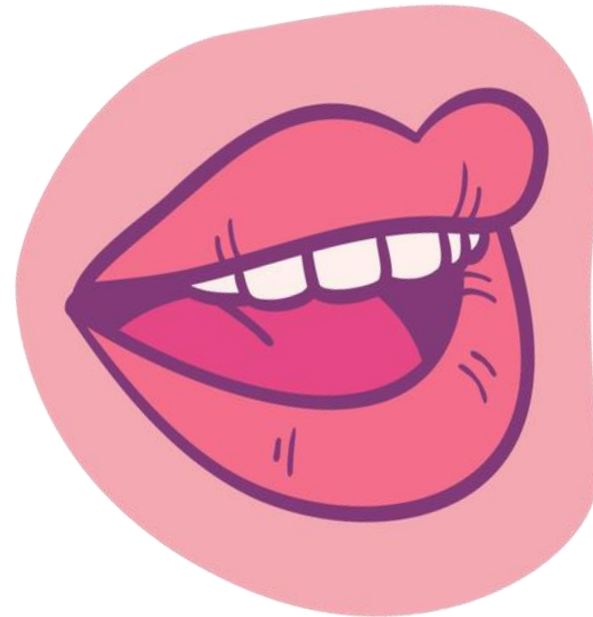
vestibulum oris / *cavitas oris propria*

STĚNY

Stěny
Strop
Podlaha

OBSAH

DUTINA ÚSTNÍ (*cavitas oris*)

vestibulum oris / *cavitas oris propria*

STĚNY

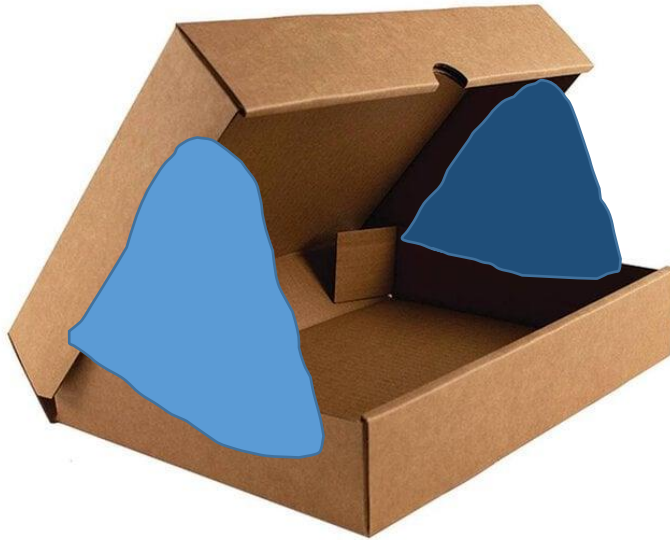

- Rty

DUTINA ÚSTNÍ (*cavitas oris*)

vestibulum oris / *cavitas oris propria*

STĚNY

- Rty
- Tváře

DUTINA ÚSTNÍ (*cavitas oris*)

vestibulum oris / *cavitas oris propria*

STĚNY

- Rty
- Tváře
- Tvrdé a měkké patro

DUTINA ÚSTNÍ (*cavitas oris*)

vestibulum oris / *cavitas oris propria*

STĚNY

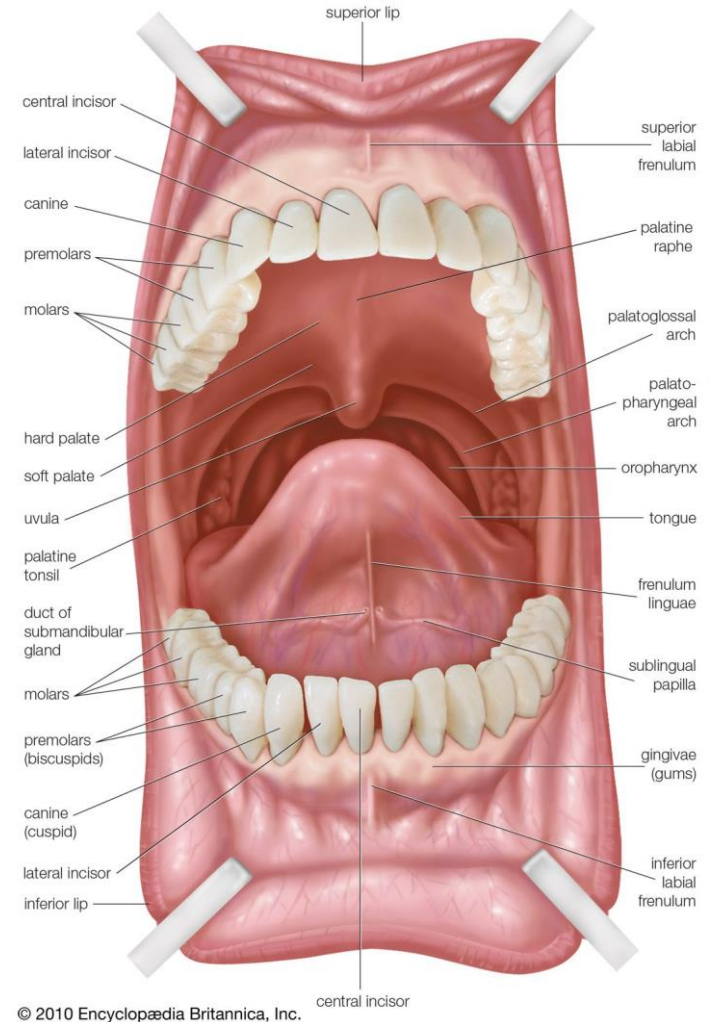
- Rty
- Tváře
- Tvrdé a měkké patro
- Spodina ústní dutiny

DUTINA ÚSTNÍ (*cavitas oris*)

vestibulum oris / *cavitas oris propria*

OBSAH

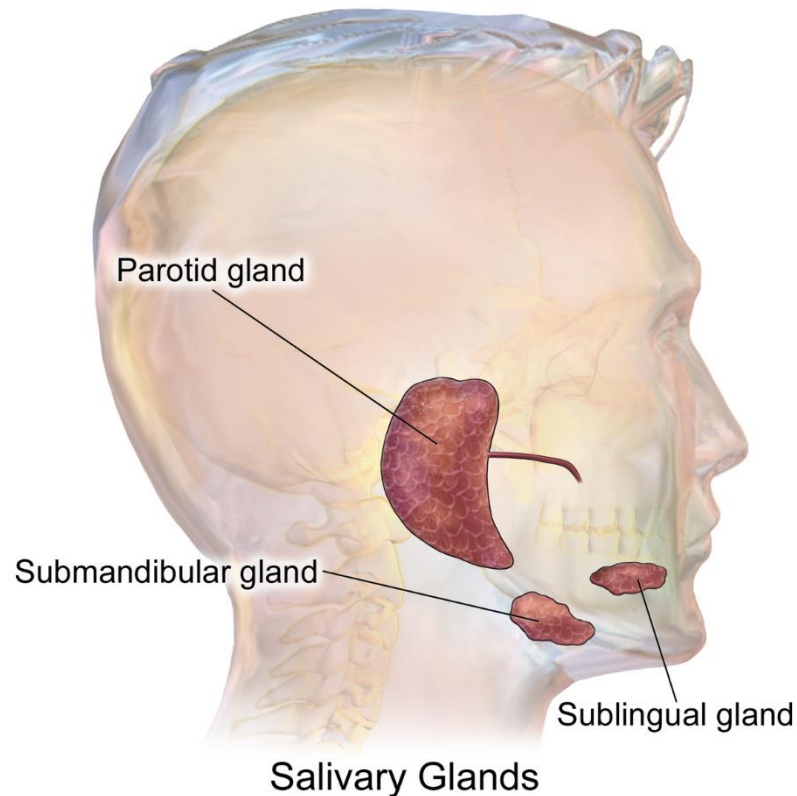
- Zuby
- Jazyk
- Dáseň
- Patrová mandle

DUTINA ÚSTNÍ (*cavitas oris*)

vestibulum oris / *cavitas oris propria*

OBSAH

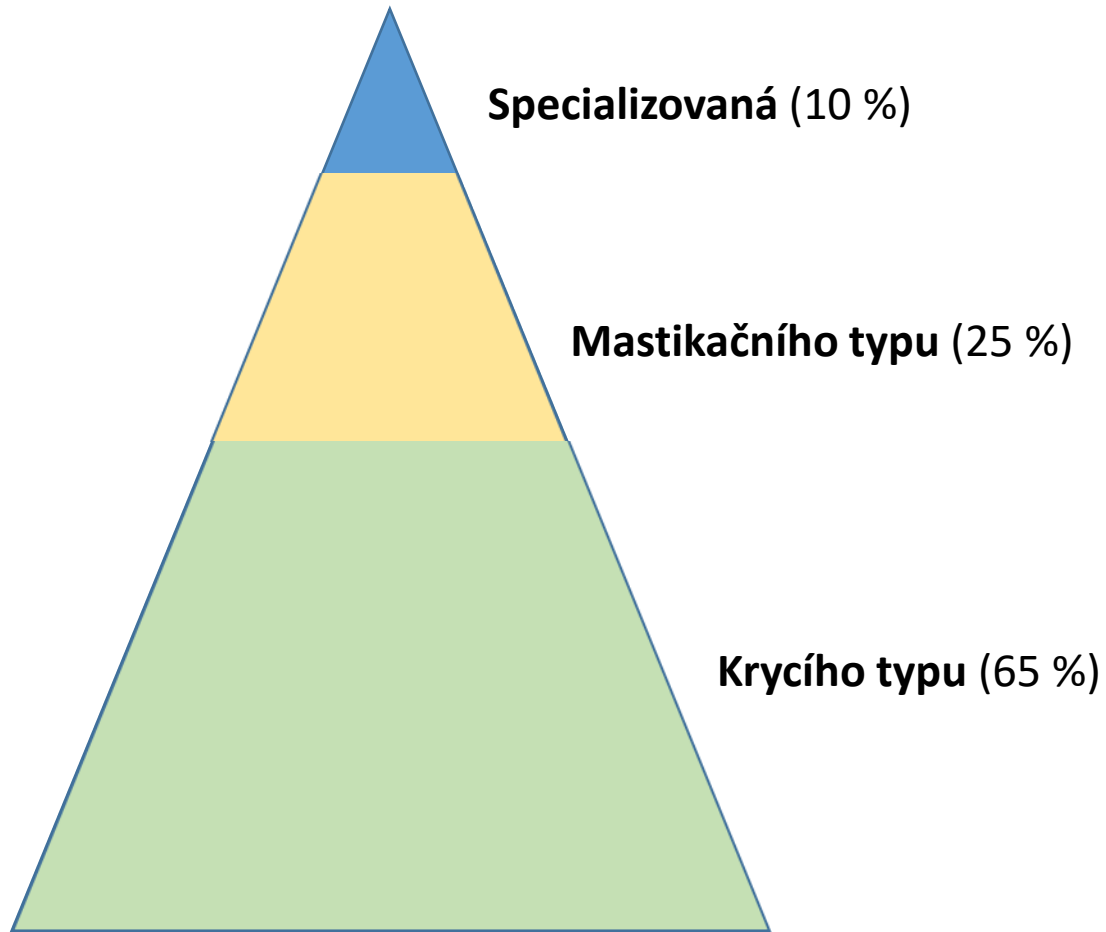

Velké slinné žlázy:

- Podjazyková
- Podčelistní

- Příušní (mimo dutinu ustní)

ORÁLNÍ SLIZNICE

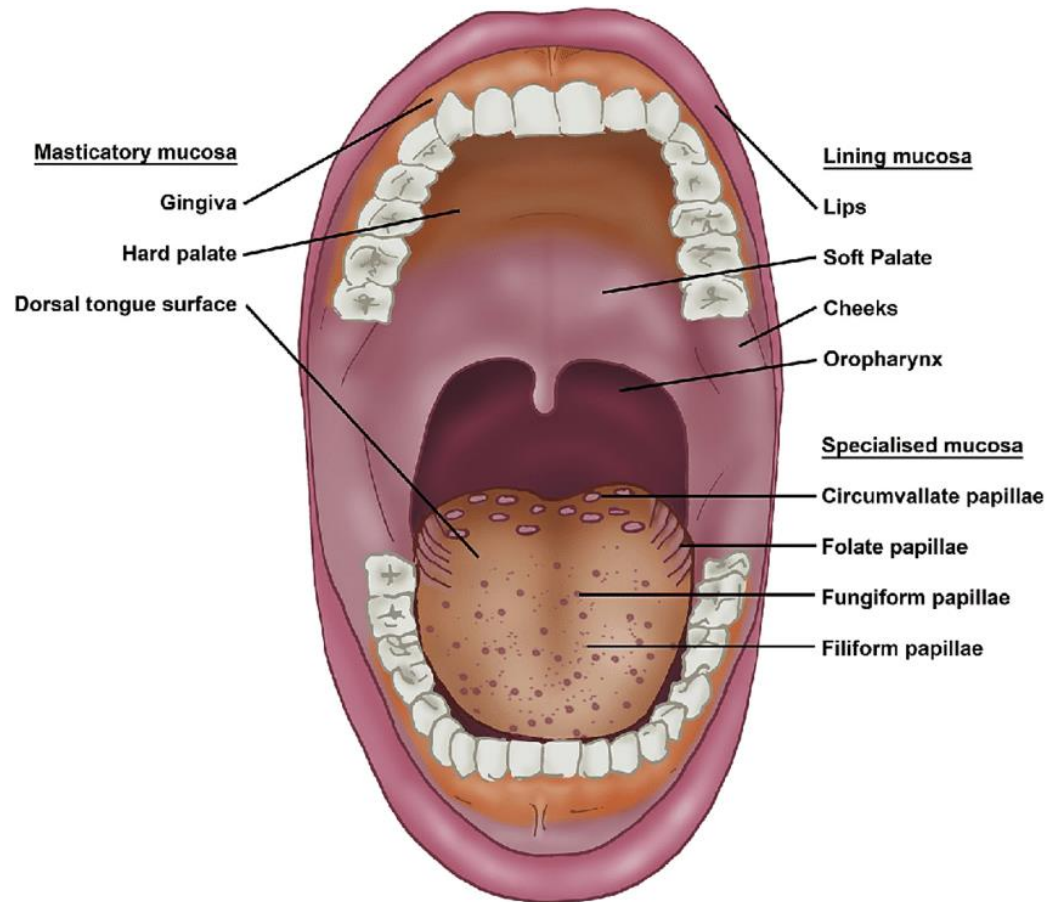
ORALNÍ SLIZNICE: Klasifikace

Klasifikace orální sliznice

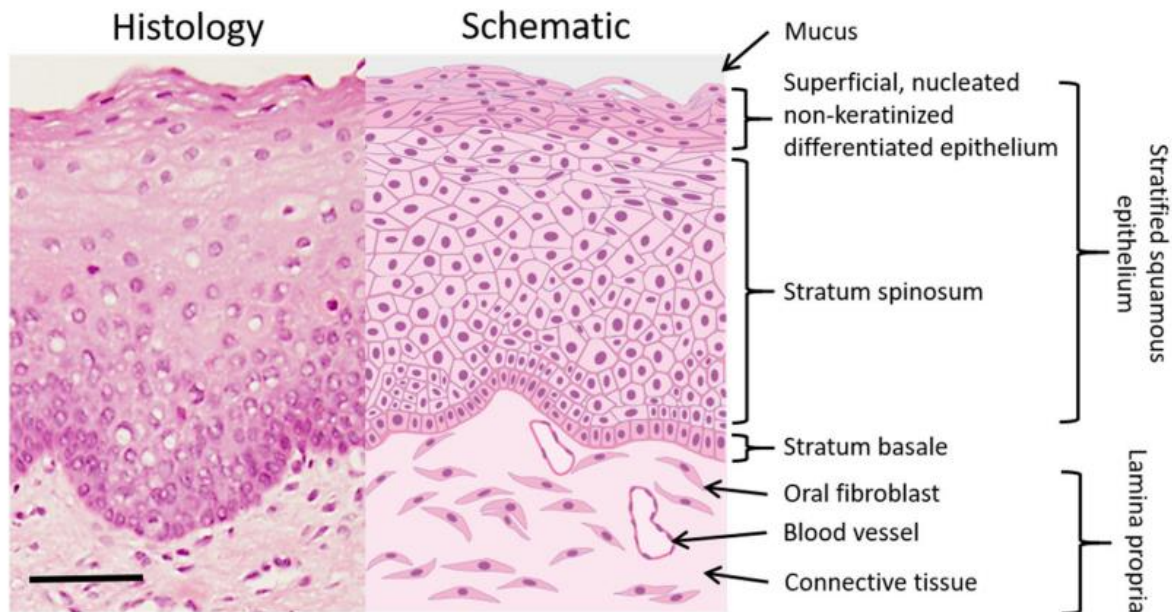
Krycího typu (65 %):

- vnitřní plocha rtů a tváří
- měkké patro
- spodní stranu jazyka
- spodina dutiny ústní
- alveolární výběžky

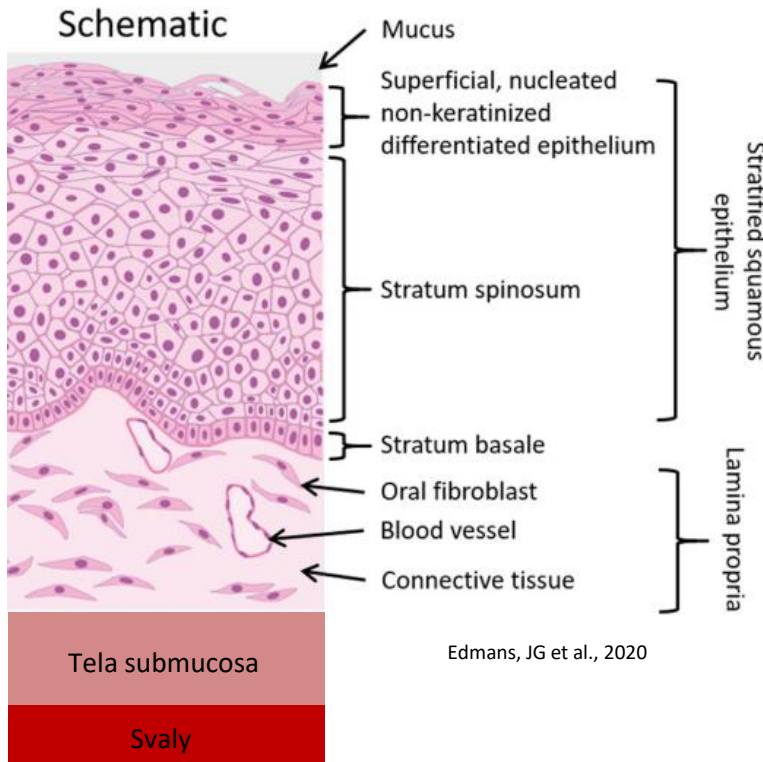
Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %):

Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %):

- Vrstevnatý dlaždicový nerohovějící epitel (stratified squamous (plain) epithelium): mitóza a buněčná diferenciacie

- Bazální membrána: pôvod Keratinocytu

- Lamina Propria: slizničný vazivo
> fibroblasty: tvorbu extracelulárnej matrice
> Cévy, nervy, žlázy

- Tela submucosa: podslizničný vazivo
Řidké kolagenní vazivo (loose connective tissue)
Spojení mezi spodními svaly a ústní sliznicí

Klasifikace orální sliznice

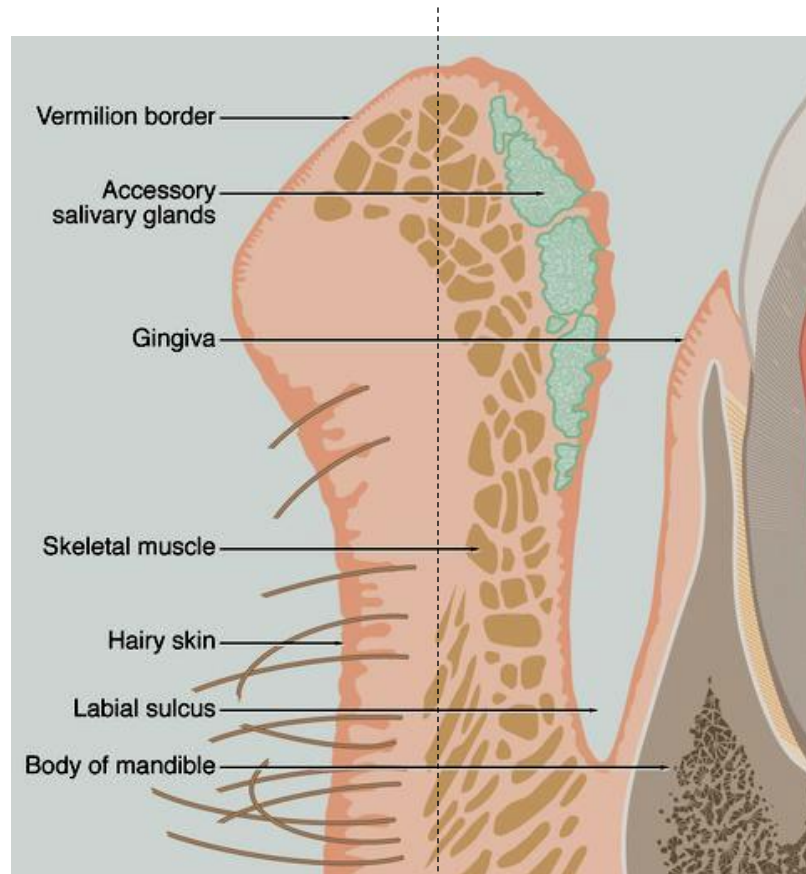
Krycího typu (65 %): Rty

Červená část rtu

Vnější část:

Mazové Žlázy
Potní Žlázy
Vlasový Folikul

Cévy
Nervy

Vnitřní část:

Slinné Žlázy /
Mukosové žlázy

Cévy
Nervy

m. orbicularis oris

Klasifikace orální sliznice

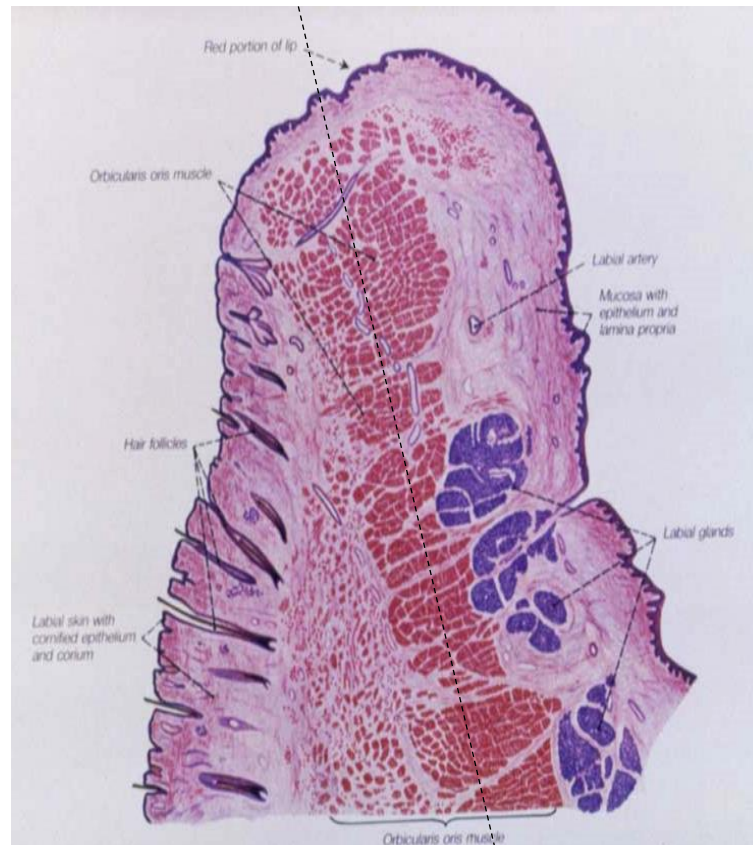
Krycího typu (65 %): Rty

Červená část rtu

Vnější část:

Mazové Žlázy
Potní Žlázy
Vlasový Folikul

Cévy
Nervy

Vnitřní část:

Slinné Žlázy /
Mukosové žlázy

Cévy
Nervy

Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %): Červená zóna rtů u novorozenců

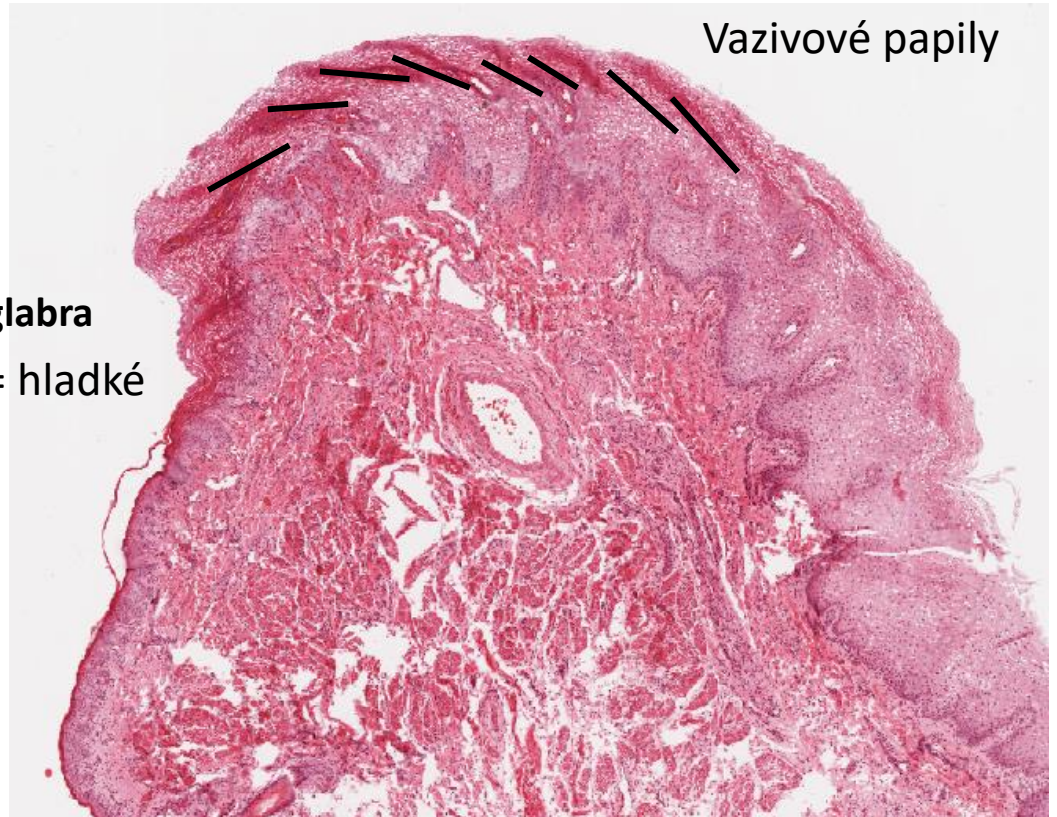
U NOVOROZENCŮ dělení na:

pars glabra (2 mm)
užší ventrální (thinner)

pars glabra
Glabra = hladké

pars villosa (asi 4 mm)
širší dorzální (thicker)

Villosa = vilózní, klkovité
Vazivové papily

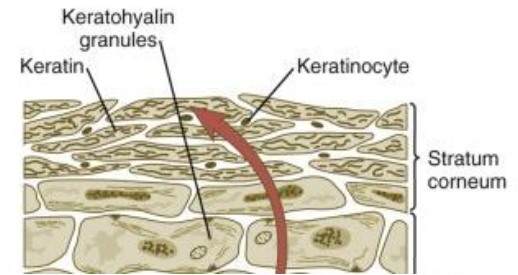
Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %): Červená zóna rtů u novorozenců

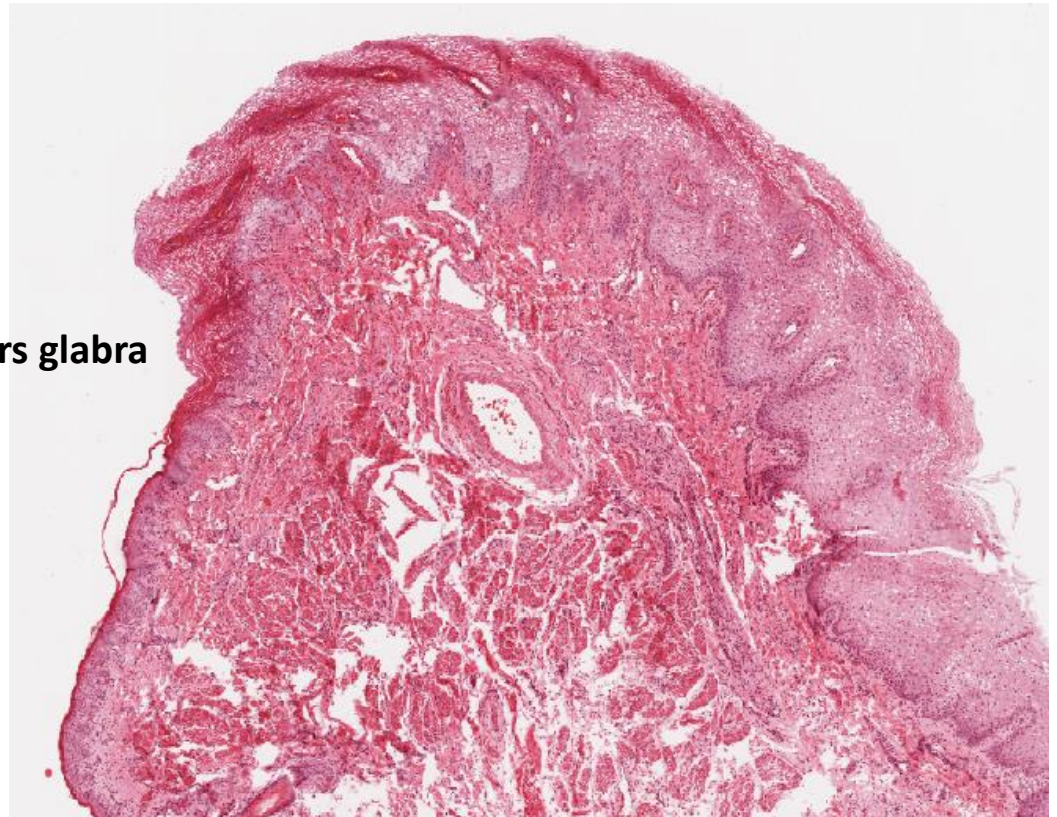
U NOVOROZENCŮ dělení na:

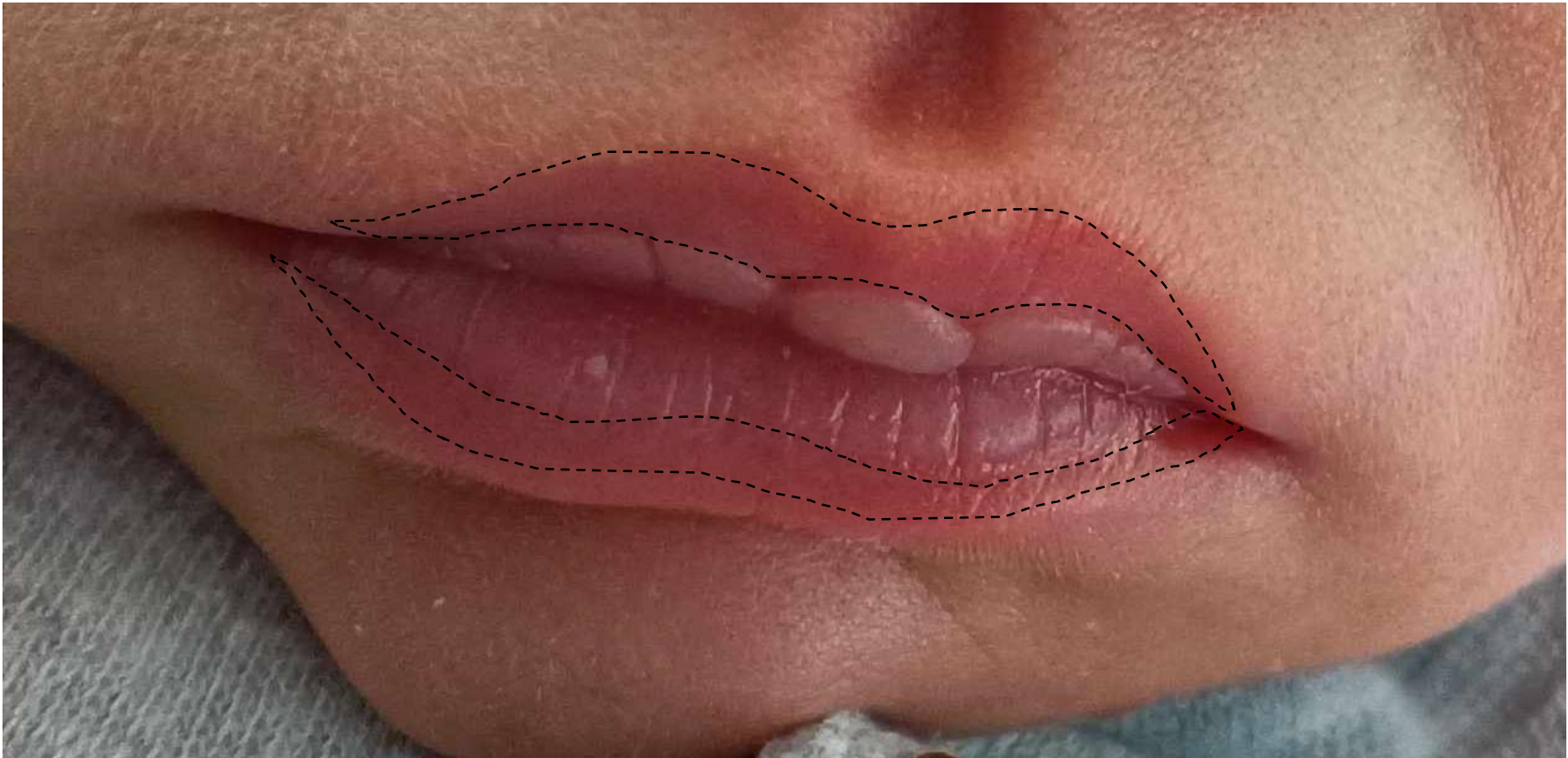
Pars glabra

- Vrstevnatý dlaždicový epitel s keratohyalinovými zrny v buňkách
- Papily lamina propria proti epitelu jsou delší než papily kůže
- V 50 % případů obsahuje malé mazové žlázy

pars glabra

Hyperkeratotic sucking pad – pars glabra

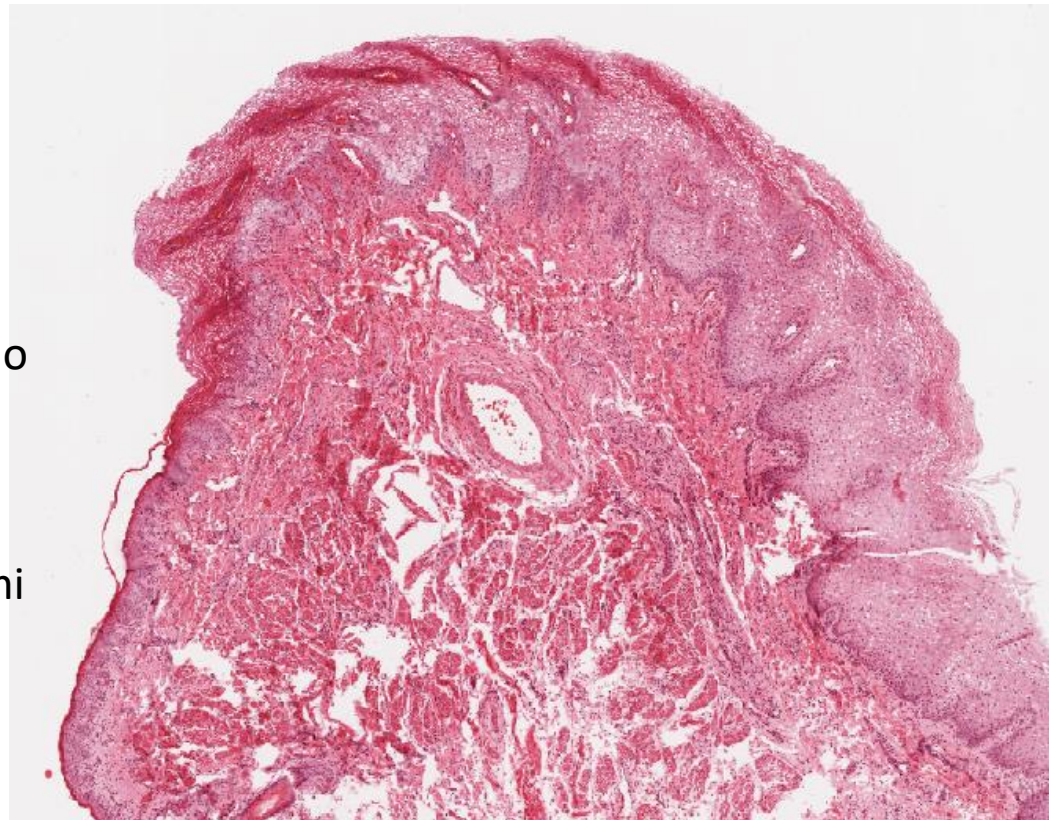
Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %): Červená zóna rtů u novorozenců

U NOVOROZENCŮ dělení na:

Pars villosa

- Velmi tlustý vrstevnatý dlaždicový epitel
- Četné a štíhlé papily slizničního vaziva
- Papily jsou vysoce vaskularizované se senzitivními nervovými zakončeními
- Po zvlhčení umožňuje pevné obemknutí bradavky při sání

Hyperkeratotic sucking pad – pars villosa

Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %): Červená zóna rtů u novorozenců

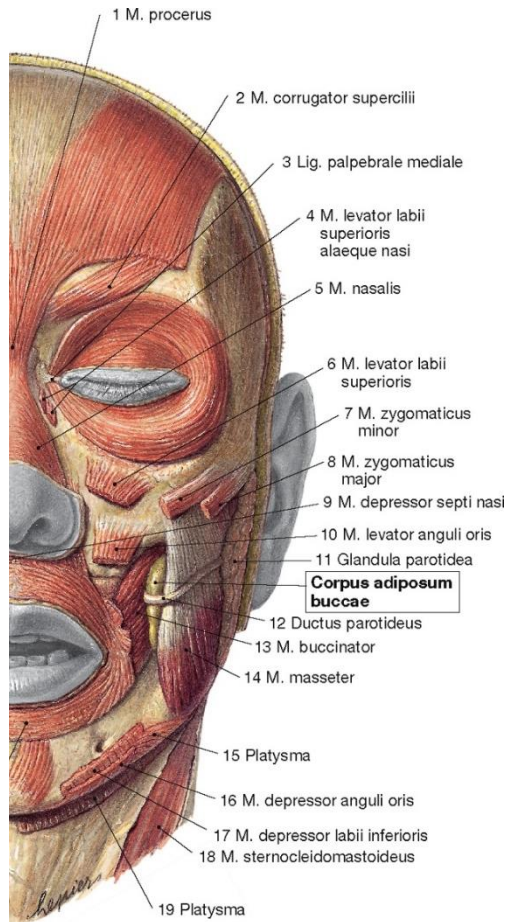
Strukturní rozdíl mezi pars villosa a pars glabra postupně vymizí s věkem dítěte

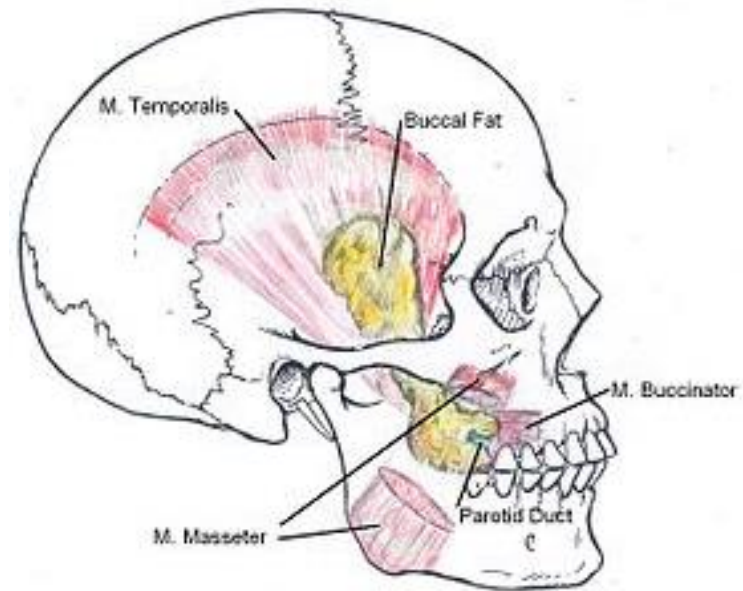
Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %): Tvář

Histologická stavba obdobná jako u rtu.

Před a nad *r. mandibulae* je mezi *m.buccinator* a *m. masseter* vloženo **Corpus adiposum buccae** (Bichatovo těleso).

Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %): Měkké patro

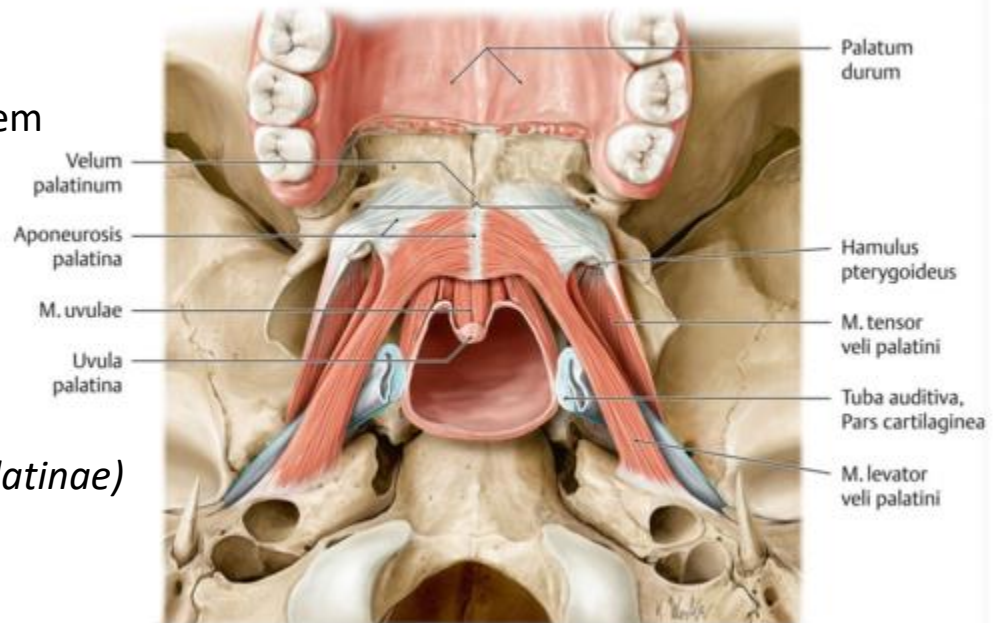
- Podklad je ***aponeurosis palatina*** (složená ze šlachových úponů svalových a snopců příčně pruhovaných vláken -hlavně *m. tensor veli palatini*)

- Pohyblivá slizniční řasa, zakončená uvulem

- Oddělená na nasální i orální část

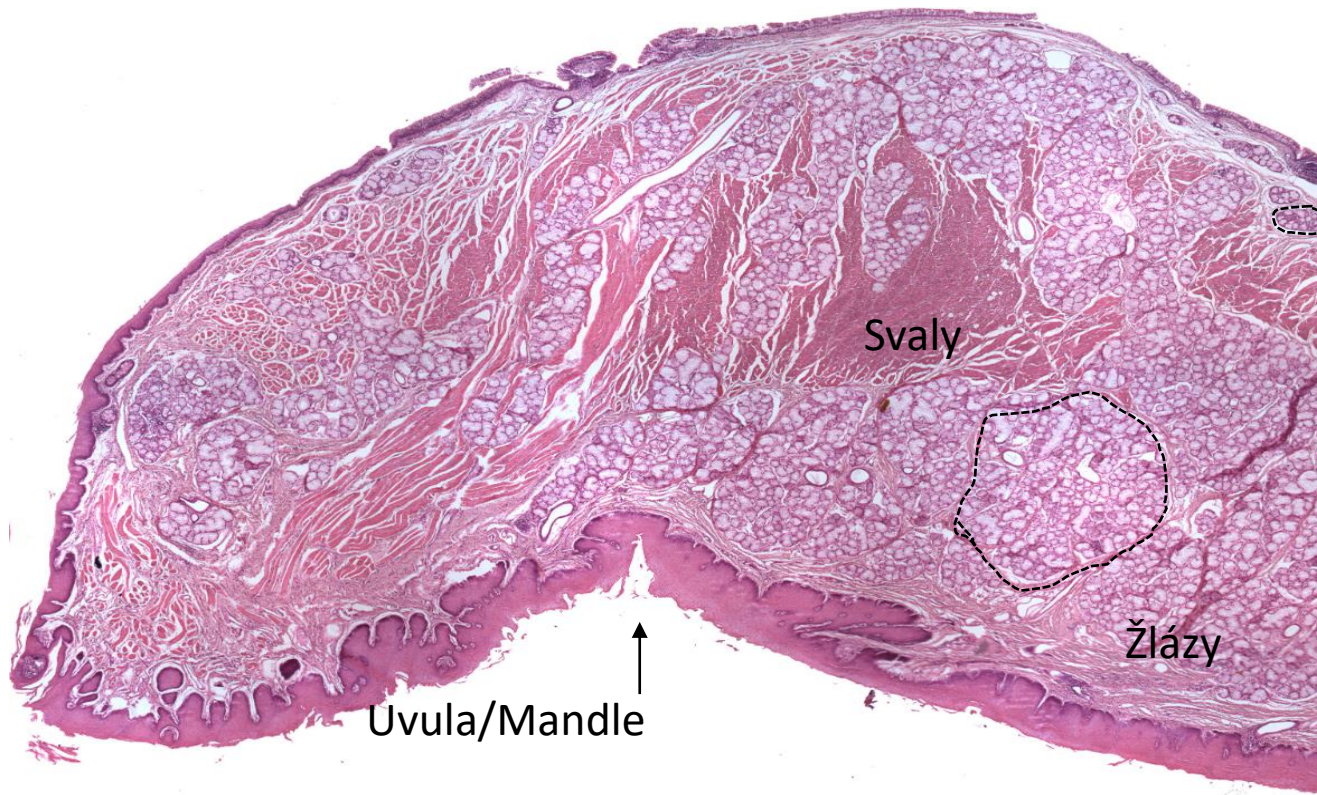
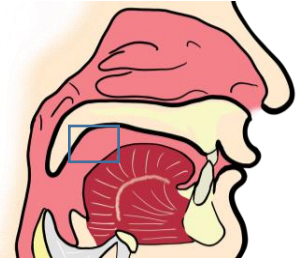
- Sliznice krycího typu

s čistě mucinózními žlázkami (*glandulae palatinae*)

Klasifikace orální sliznice

Krycího typu (65 %): Měkké patro

Glandulae nasales

Svaly

Žlázy

Uvula/Mandle

Orální strana

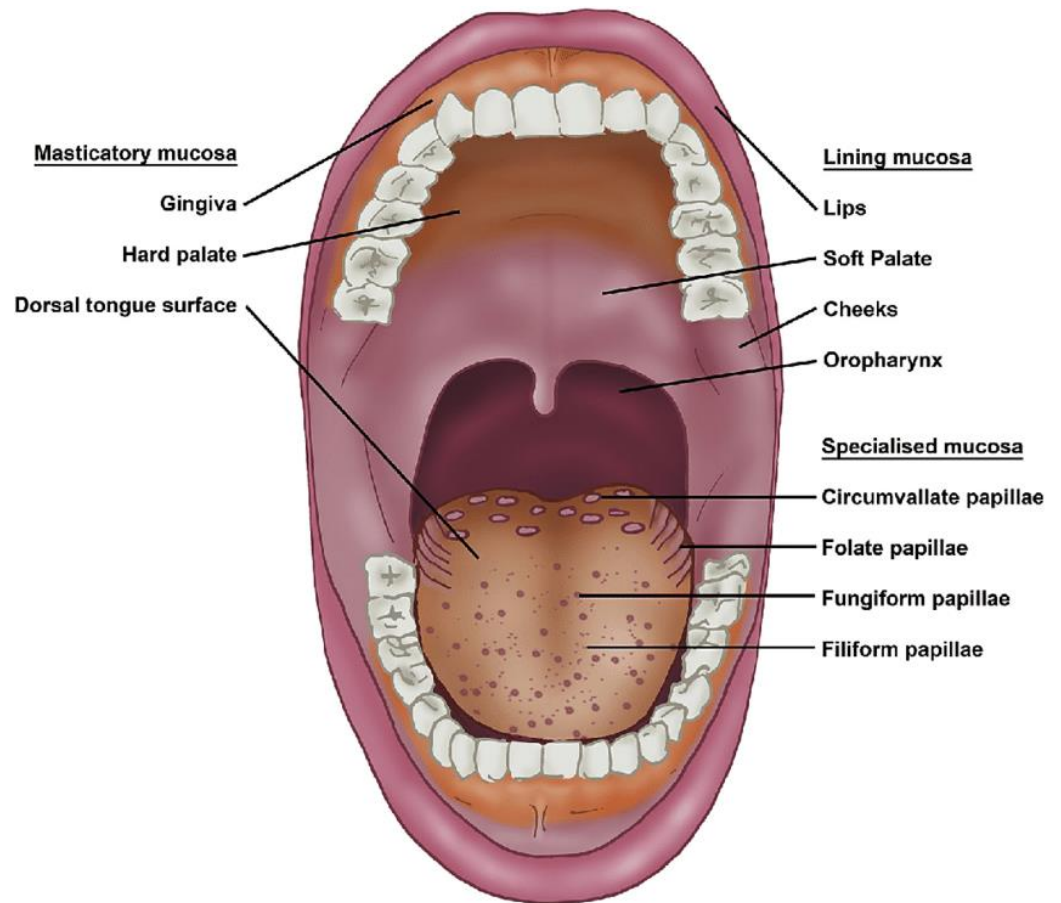
Vrstevnatý dlaždicový nerohovějící epitel

Klasifikace orální sliznice

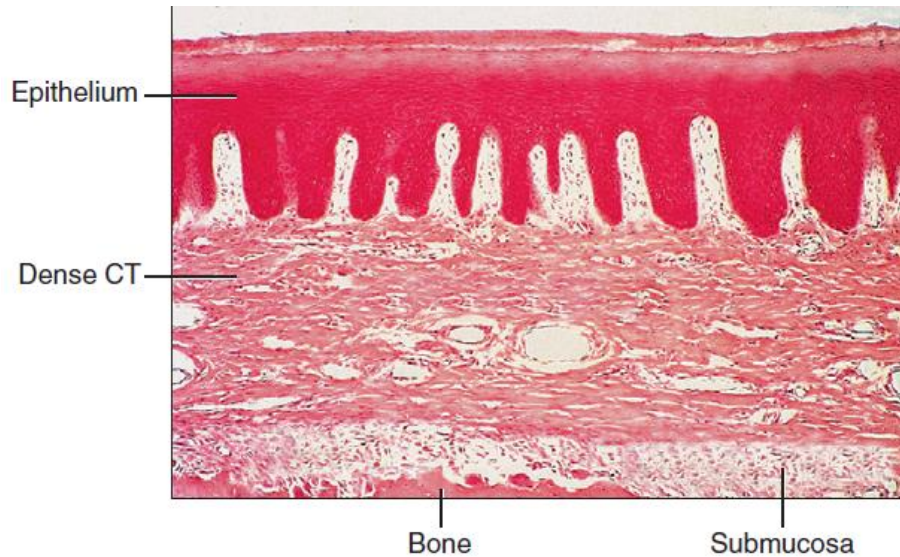
Mastikačního typu (25 %):

- Dáseň / gingiva
- Tvrdé patro

Klasifikace orální sliznice

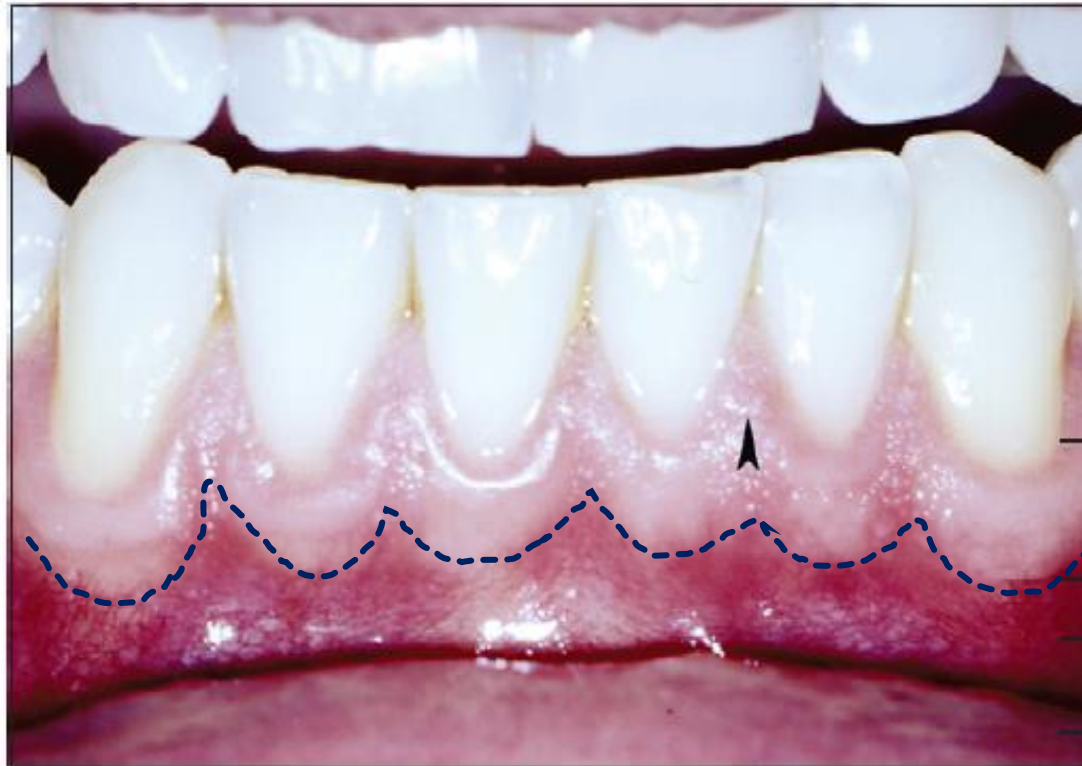
Mastikačního typu (25 %):

Edmans, JG et al., 2020

- Epitel je zrohovělý – attrition
Zrohovělý vrstvenatý dlaždicový epitel
(*Keratinised stratified squamous epithelium*)
- Lamina propria z hustého kolagenního vaziva neuspořádaného typu a pevně srůstá s periostem (mukoperiost)
- Tela submucosa chybí/tenká

Klasifikace orální sliznice

Dáseň

Mukogingivální
spojení

Alveolární
sliznice

Labiální sliznice

Gingiva

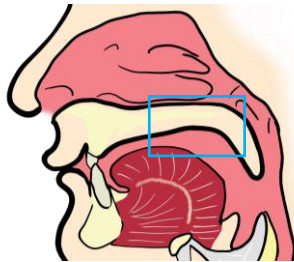
Mucogingival junction

Alveolar mucosa

Labial mucosa

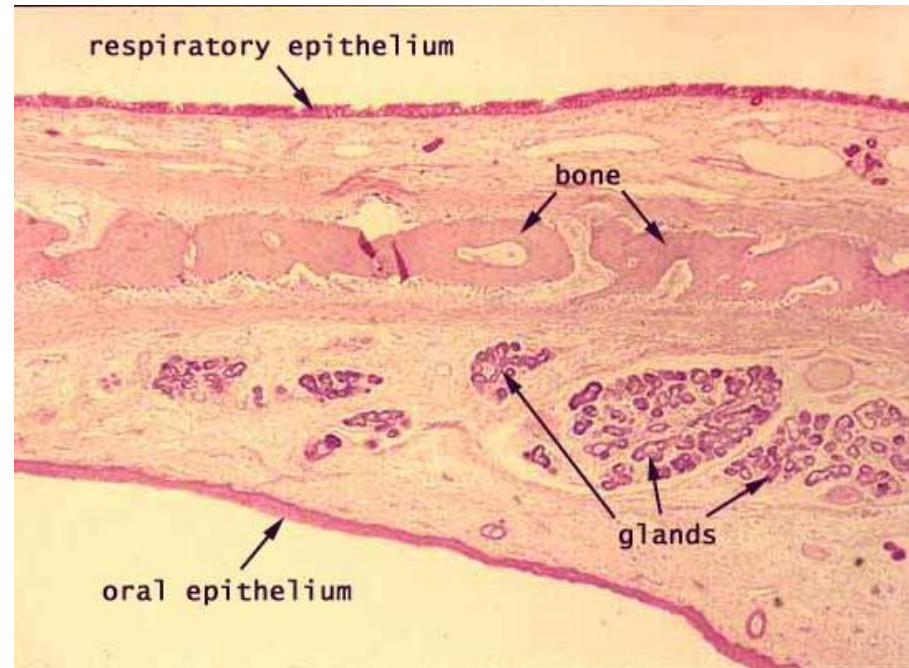
Klasifikace orální sliznice

Mastikačního typu (25 %): Tvrdé patro

Nazální strana

Víceřadý cylindrický epitel (pseudostratified)

Vrstevnatý dlaždicový rohovějící epitel

Ustní strana

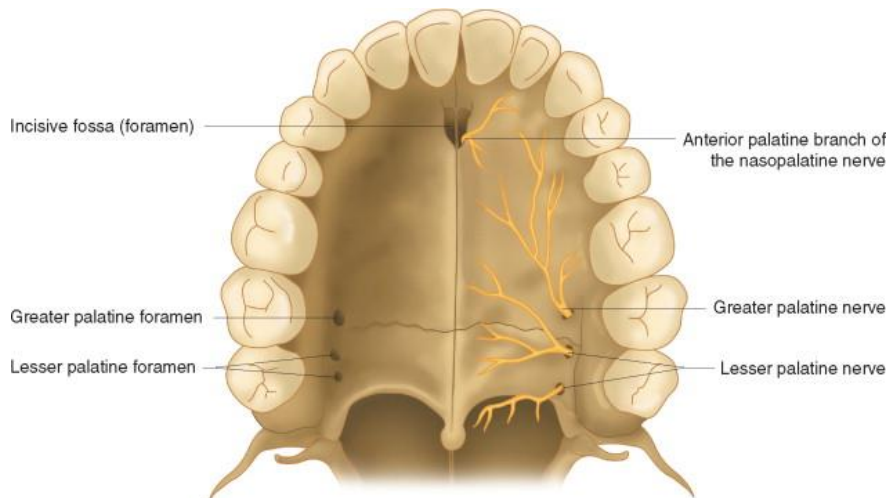
Klasifikace orální sliznice

Mastikačního typu (25 %): Tvrdé patro

- Anatomická variabilita:

Foramen incisivum

Lokace na *papilla incisiva* (event. v její těsné blízkosti)

Anatomický marker pro anestezie
nasopalatinového nervu

Strop ústní dutiny

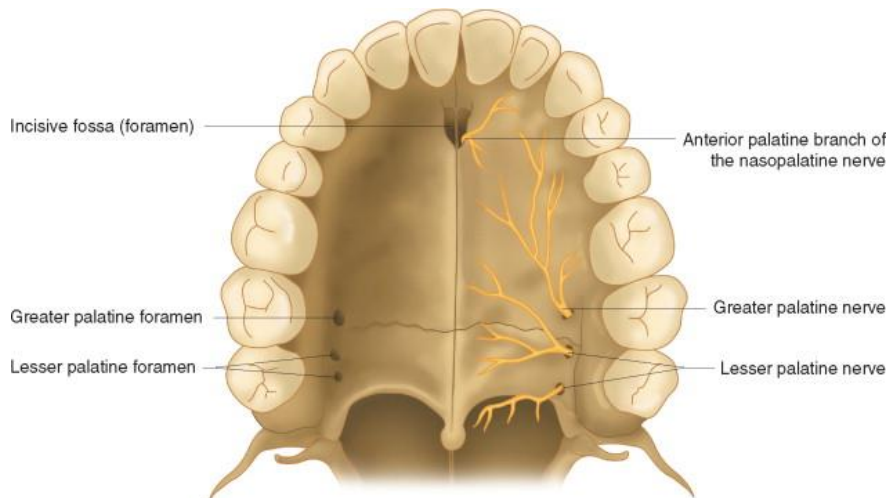

Klasifikace orální sliznice

Mastikačního typu (25 %): Tvrdé patro

Raphe palate

- oblast střední čáry od papilla incisiva k měkkému patru, sliznice *raphe palati* bez žlázek a adipocytů

Strop ústní dutiny

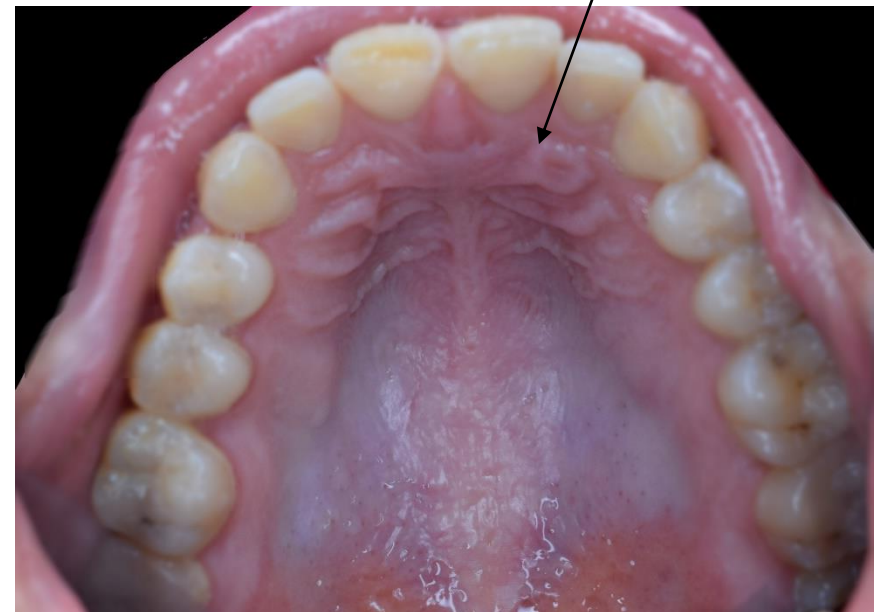
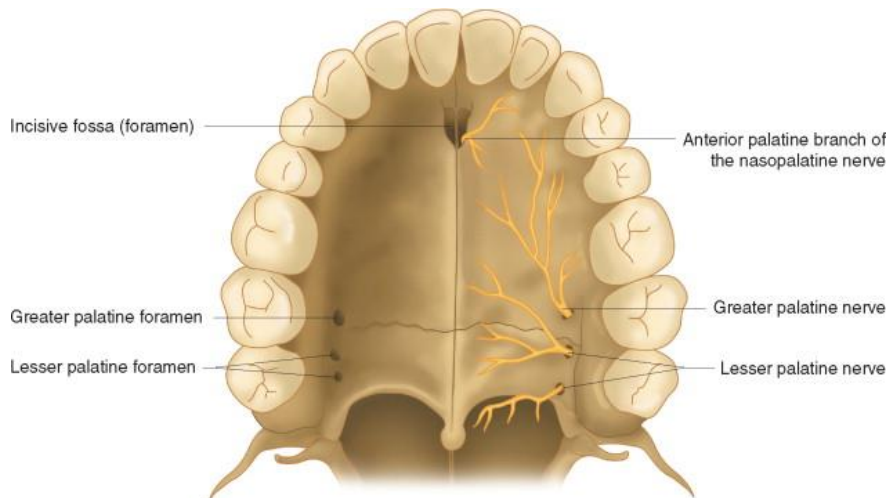
Klasifikace orální sliznice

Mastikačního typu (25 %): Tvrdé patro

Tuková zóna

- Hranice: papilla incisiva, laterální dáseň a premoláry
- Proužky hustého kolagenního vaziva, tukové buňky, někdy i tukové lalůčky.

3-5 plicae palatinae transversae
rugae palatine

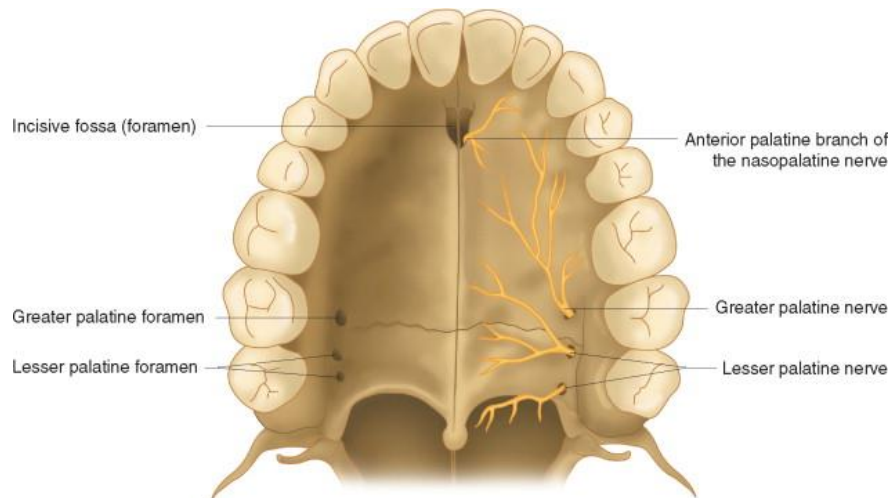
Strop ústní dutiny

Klasifikace orální sliznice

Mastikačního typu (25 %): Tvrdé patro

Žlázová zóna

- Dorzální pokračování tukové zóny, hladká sliznice, obsahuje četné čistě mucinózní glandulae palatinae

Strop ústní dutiny

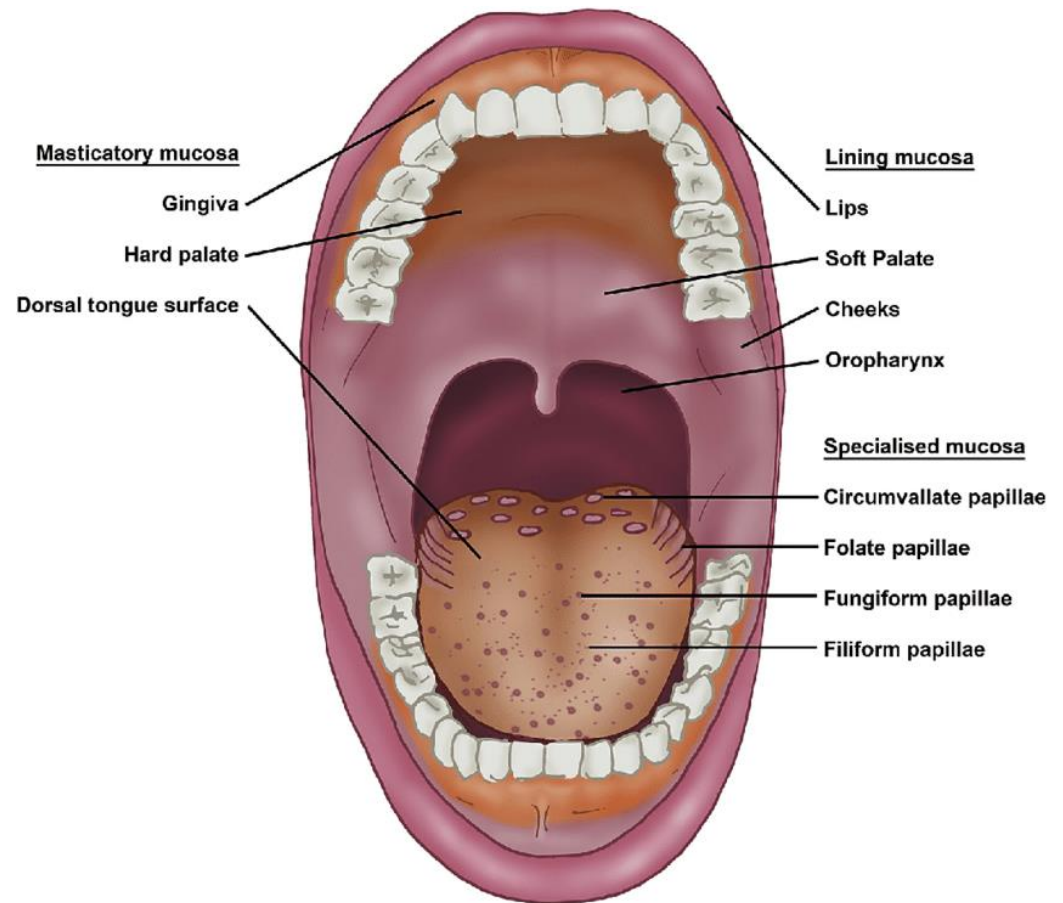

Tvrdé patro – žláznová zóna (frontální řez)

Klasifikace orální sliznice

Specializovaná (10 %):

- Jazyk (papily)

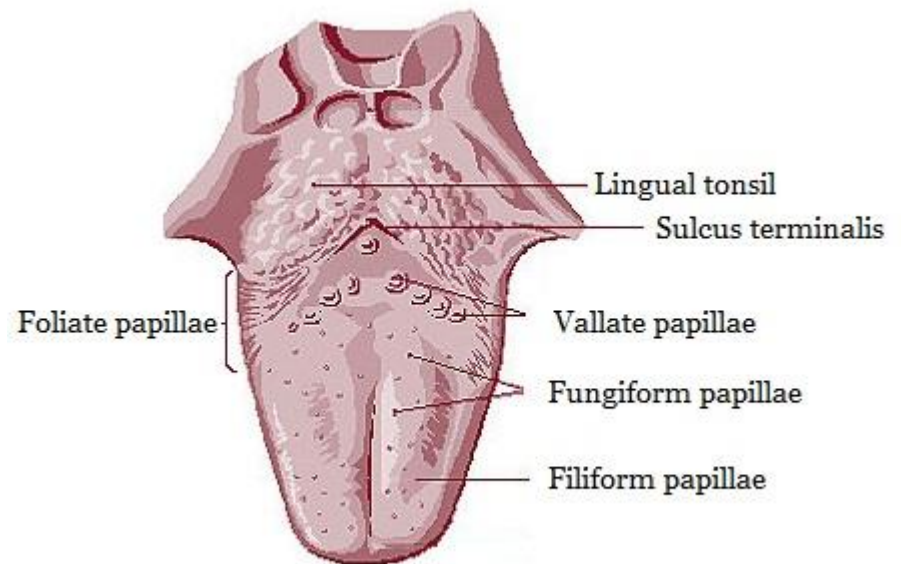

Klasifikace orální sliznice

Povrch jazyka - Lingua (lat.) - Glossa (gr.)

Hřbet (*dorsum linguae*) -
specializovaná orální sliznice:

- Papillae filiforme
- Fungiformes
- Vallatae
- Foliatae

Povrh Jazyka

Hřbet (*dorsum linguae*) -
specializovaná orální sliznice

Vrstevnatý dlaždicový částečně
zrohovělý epitel (partially keratinized
squamous stratified epithelium)

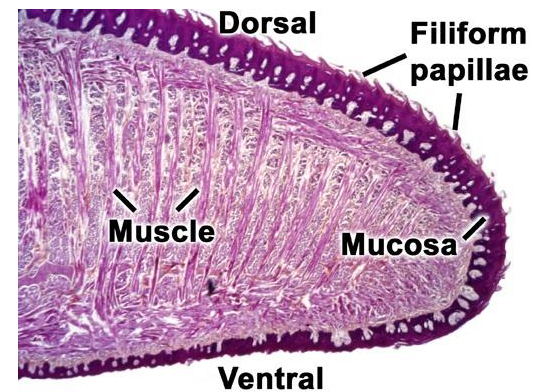
Aponeurosis linguae - přirostlá
lamina propria - pro spojení se
svaly

Chybí tela submucosa

Spodní strana – orální sliznice krycího typu

Vrstevnatý dlaždicový nerohovějící epitel
(non keratinized stratified squamous epithelium)

Submucosa je přítomná

Papily

výrůstek slizničního vaziva krytý epitelem jazyka

Papillae filiformes: Nitkové papily

Nejpočetnější

Po celé dorzální ploše (od apex lingualis po sulcus terminalis)

Štětečkům podobné útvary (výška 0,5 - 1,0 mm, šířka 0,2–0,3 mm)

Epitel rohovatí - při vážnoucím odlupování + špatná ustní hygiena = tzv. „povleklý jazyk“

Hřbet jazyka

Papillae filiformes – Scanning electron microscopy

Papily

výrůstek slizničního vaziva krytý epitelem jazyka

Papillae filiformes: Nitkové papily

Epitel rohovatí - při vážnoucím odlupování + špatná ústní hygiena = tzv. „povleklý jazyk“

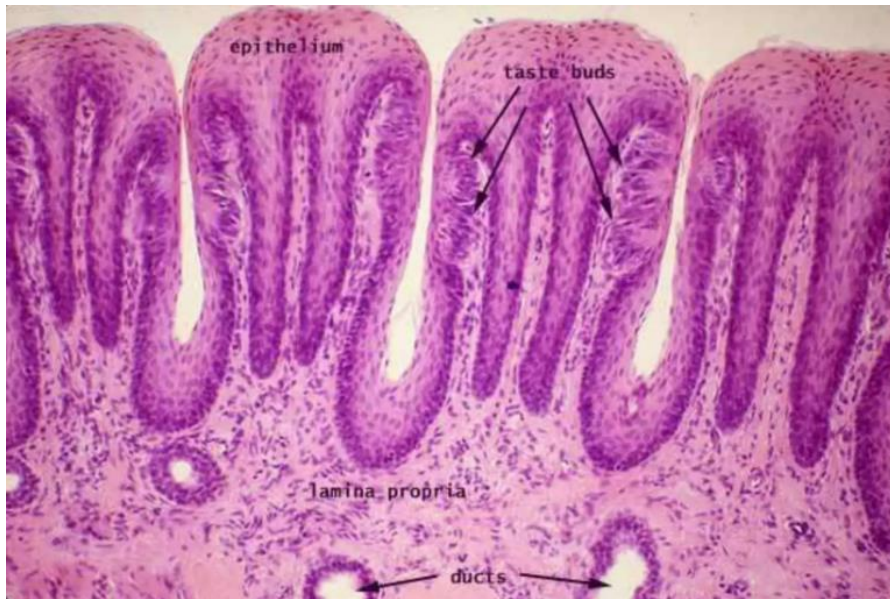
Stačí vyčistit jazyk kartáčkem!

Papily

výrůstek slizničního vaziva krytý epitelem jazyka

Papillae foliateae: Listové papily

Vyskytují v zadní části jazyka (zvláště po jeho stranách)
Chutový pohárky

Papillae foliateae

Papily

výrůstek slizničního vaziva krytý epitelem jazyka

Papillae fungiformes: Houbovité papily

Lokalizované v *Apex linguae*

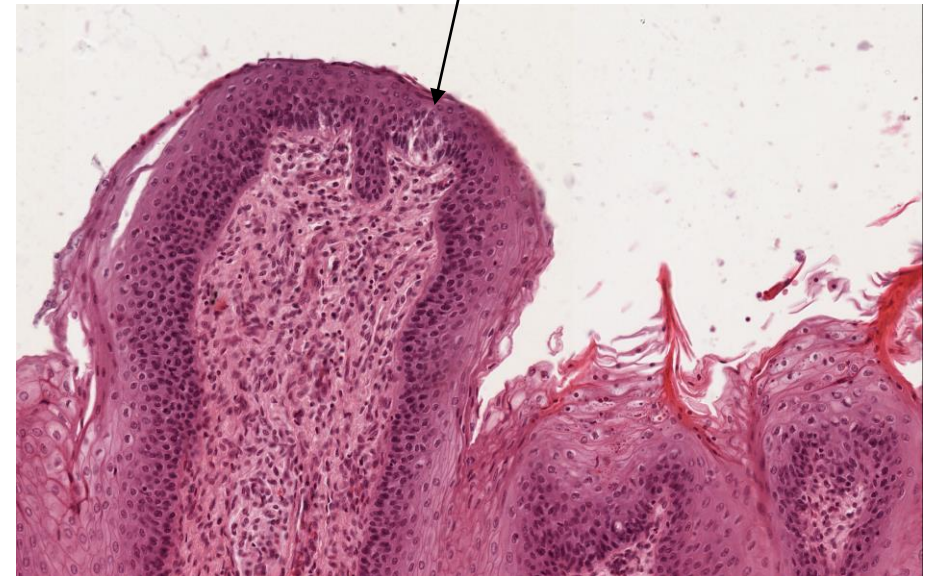
Houbovité útvary

(výška 0,5–1,5 mm, šířka 0,5–1,0 mm)

V epitelu bývají chuťové pohárky

Jazyk

Papillae fungiforme s chuťovým pohárkem

Papily

výrůstek slizničního vaziva krytý epitelem jazyka

Papillae vallatae: Hrazené papily

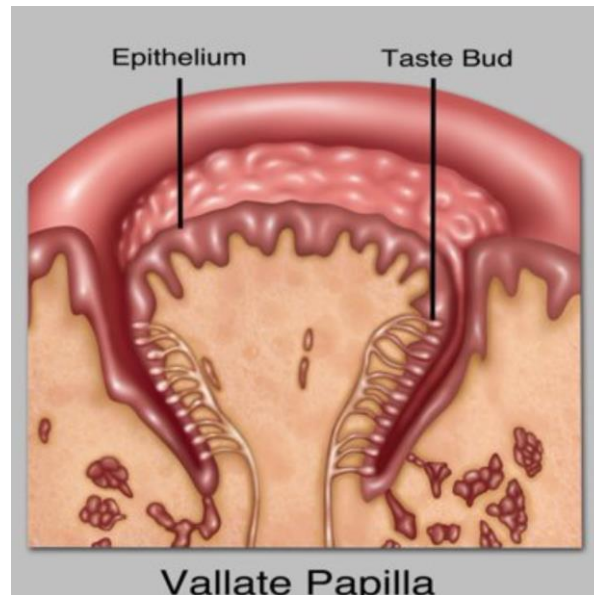
Největší (výška 1-4 mm, šířka 1-3 mm)

Počet: 7–12 těsně před sulcus terminalis

Do sliznice zanořeny

Od prominujícího valu papilu odděluje hluboká cirkumpapilární brázda

Chuťové pohárky

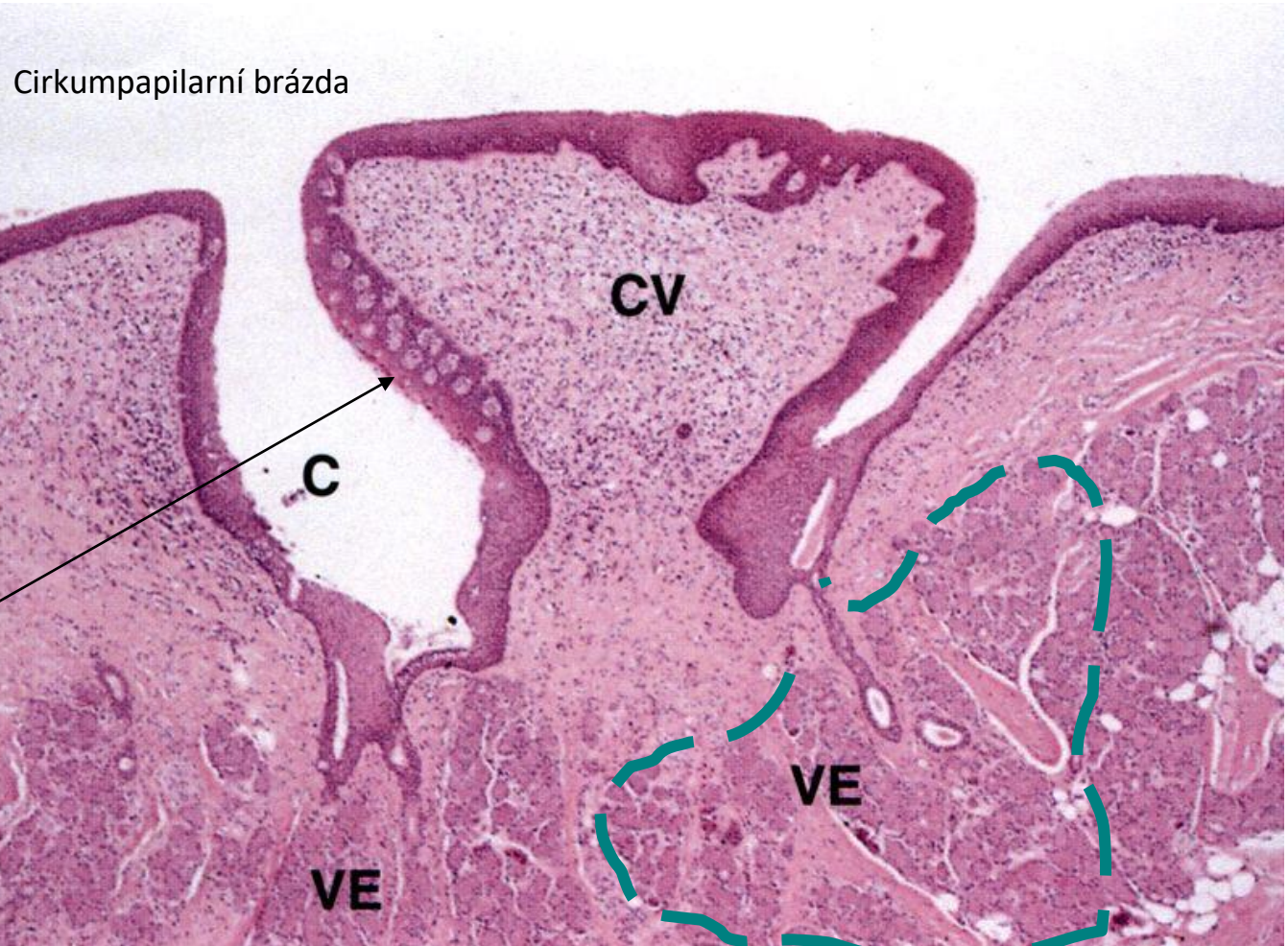

Papillae vallatae – Scanning electron microscopy

Papily

výrůstek slizničního vaziva krytý epitelem jazyka

Papillae vallatae

Chutový pohárky

Von Ebner Gland – serózní žláza

ANATOMICKÝ QUIZ

Visit gosocrative.com and enter room
name KRIVANEK2167

